

Milan HRDLIČKA

Do Černé Hory versus na Černou horu

V současné češtině se, jak známo, užívá jen s málo vídanou pravidelností prepozice *do+G* ve spojení s českými i zahraničními pohořími v množném čísle (*Jede do Krkonoš, do Beskyd, do Orlických hor, do Alp, do Vysokých Tater* apod.) a předložka *na + Ak* se vyskytuje dílem ve spojení s pohořími v čísle jednotném (*Jede na Šumavu, na Českomoravskou vysočinu, na Pálavu, na Kavkaz, na Ural* aj.), dílem v souvislosti s jednotlivými vrcholy (*Vystoupají na Sněžku, na Praděd, na Kralický Sněžník, na Mont Blanc, na Mont Everest* atd.), srov. blíže M. Hrdlička, *Předložky ve výuce češtiny jako cizího jazyka*, Praha: Karolinum 2000.

Je rovněž známo, že v bohemistice bývá obvykle každé pravidlo potvrzeno výjimkou. Platí to i pro podobné případy; onu potřebnou nepravidelnost nalézáme i v dané oblasti, tedy v užití předložkových spojení s významem lokálním (dynamickým směrovým).

Předně jde o masiv *Himálaj*, kdy lze říct vedle běžného *Jede do Himálaje* (sg.) i méně časté *do Himálaji* (pl.). Určité potíže mohou nastat rovněž v případě, že se ve funkci vlastního jména (toponyma) v singuláru užije původní apelativum. Řekne se totiž kupř. *Jde do lesa*, odtud pak avizovaná odchylka od výše naznačeného pravidla *Jedou na výlet do Českého lesa* (nikoliv »na Český les«).

Mezi zajímavé případy, kdy je distribuce náležitě prepozice výrazně závislá na propozičním obsahu výpovědi, patří také užití předložek *do + G* a *na + Ak* s pojmenováním *Černá hora* (horský vrchol v Čechách), resp. *Černá Hora* (státní útvar na území bývalé Jugoslávie, který tvoří v současnosti státní celek se Srbskem).

Jedná-li se ve výpovědi o zmíněnou krkonošskou dominantu, užije se v souladu s pravidlem předložka *na + Ak* (*Chtějí vyjít až na Černou horu*), oproti tomu volba předložky *do + G* je náležitá tehdy, když jde o zřetelně vymezený administrativní celek (*Chystají se na dovolenou do Černé Hory*).

Podobných případů u předložkových spojení s významem lokálním můžeme pochopitelně nalézt vícero. Zmíníme ještě alespoň jeden z nich.

Předložka *do + G* se užívá často tehdy, máme-li na mysli směrování do prostor (objektů, lokalit), které jsou uzavřené, ohraničené, níže položené (např. *do sklepa, do*

hlediště, do údolí aj.), prepozice *na + Ak* se zase pojí s denotáty, které se vyznačují parametry právě opačnými (např. *na půdu, na jeviště, na náměstí* aj.).

Zastavme se stručně u již uvedeného lexému *půda*. Pokud je užit v obecném významu, nečiní výběr náležité prepozice žádný problém (*Jde na půdu*). Jak ovšem postupovat, když se původní jméno obecné stane vlastním?

V pražských Malešicích se totiž nachází restaurace nazvaná *Půda*. Jakým způsobem potom adekvátně vyjádřit, že hodláte navštívit toto restaurační zařízení? Užití nominativu jmenovacího (*Jdou do restaurace Půda*) zní příliš formálně a strojeně, volba téže prepozice jako pro apelativum (*Jdete dnes večer na Půdu?*) nepůsobí systémově, zbývá tedy třetí varianta, která původní princip distribuce prepozic *do+G* a *na+Ak* porušuje, neboť ve výpovědi převažuje aktualizované (odlišné) chápání dané lokality, resp. objektu: uvede se tedy např. *Jdeme na večeri do Půdy*.